

ÖZEL DURUMLARDA AİLE PLANLAMASI DANIŞMANLIĞI

AP'DE ÖZEL YAKLAŞIM GEREKTİREN GRUPLAR

- » Doğum sonrası dönemdeki kadınlar
- » Düşük sonrası dönemdeki kadınlar
- » Gençler –bekar ve evlenmemiş kadınlar
- » Perimenopozal dönemdeki kadınlar
- » Erkekler
- » Doğurganlığını tıbbi nedenlerden ötürü sonlandırması gereken kadınlar
- » Kötü yaşam koşullarındaki örneğin mülteciler, doğal afetlerden zarar görenler, mahkumlar, baskı altındaki azınlıklar gibi gruplar
- » Zeka özürlü kişiler
- » Sağlık personeli ile aynı dili konuşmayan başvuranlar

EMZİREN KADINDA AİLE PLANLAMASI

» DAP

Uygun olmayabilir.

» Vazektomi

Herhangi bir zamanda eşe uygulanabilir.

» **Kombine Oral Kontraseptifler Ve Kombine Enjekte Edilen Kontraseptifler**

Tüm steroidler süttten bebeğe geçer; östrojen sütü azaltır. Emziren kadınlarda **6 aydan** önce bu yöntemler önerilmez.

» **Sadece Progesteron İçeren İmplant ve DMPA**

Emziren kadınlarda güvenle kullanılabilir.Hatta bazı çalışmalara göre süt miktarını artıran bir etkisi vardır. Doğumdan **altı hafta** sonra başlanabilir.

EMZİRMİYEN KADINDA AİLE PLANLAMASI

Emzirmeyen kadınlar yöntem kullanmaya doğumdan **hemen** veya **3 hafta** sonra başlayabilir.

.. **Kombine Oral Kontraseptifler Ve Kombine Enjekte Edilen Kontraseptifler:**

Doğum sonrası 3. haftadan sonra önerilebilir.

.. **Sadece Progesteron İçeren İmplant ve DMPA:**

Doğum sonrası hemen başlanabilir.

.. **Kondom**

Uzun etkili bir yönteme geçinceye kadar iyi bir seçenektir.

.. **Diyafram, Servikal Başlık**

Doğum sonrası **6. haftaya** kadar beklenmelidir.

DÜŞÜK SONRASI AP DANIŞMANLIĞI

- Tüm düşüklerin yarısından çoğunu oluşturan isteyerek düşükler bir çiftin çocuk istemeyişinin en somut ifadesidir.
- İsteyerek düşük hizmeti veren kuruluşların tümünde aile planlaması hizmetleri de sunulmalıdır.
- Kadının durumuna bağlı olarak düşükten önce, düşükten sonra kadın hala klinikteyken ya da kontrole geldiğinde aile planlaması danışmanlığı verilebilir.

DÜŞÜK SONRASINDA AP YÖNTEMLERİ

- Herhangi bir komplikasyon yoksa, isteyerek düşük sonrasında tüm aile planlaması yöntemlerine hemen başlanmalıdır.
Komplikasyonsuz gebelik sonlandırılmasını takiben:
- Cu-RiA, LNG-RiA,
- Düşük dozlu kombine oral hormonal kontraseptifler,
- Enjekte edilen kombine hormonal veya sadece projestin içeren kontraseptifler,
- İmplant,
- Bariyer yöntemler ,
- Tüp ligasyonu ya da vazektomi kullanılabilir.
- Ancak, adet düzeni normale dönmeden doğal aile planlaması yöntemleri kullanılmamalıdır.

BEKAR ADOLESANLARIN ÖZEL GEREKSİNİMLERİ

- Kendiliğinden gelişen cinsel olayları kabullenmek daha kolaylarına gelebilir.
- Gençler sadece arada bir cinsel ilişki kuruyor olabilir.
- Genç bir daha cinsel ilişkiye girmemeyi planlayabilir, ama planını uygulayamayabilir.
- Bir genç istemediği bir cinsel davranışa, zorla veya baskıyla maruz bırakılıyor olabilir
- Adolesanların cinsel aktiviteleri genellikle cinsel ihtiyacını karşılamaya yönelik olmaktan çok, kabul edilme ya da şefkat görme ihtiyacına dayalıdır.
- Adolesanlar yakın çevrelerinden etkilenmeye çok açıktırlar.
- Aile planlaması yöntemi kullandıklarının aileleri veya arkadaşları tarafından farkedilmesinden endişe duyarlar.

GENÇLERDE KONTRASEPTİFLERİN KULLANIMI

- Genel olarak mevcut tüm yöntemler gençlerde de kullanılabilir.
- Kalıcı yöntemler bu grup için uygun bir seçim olmayabilir.
- Sadece projestin içeren enjekte edilen hormonal kontraseptiflerin ve implantların 18 yaş altında kullanımı ilk seçenek olmamalıdır. (DSÖ 2)
- Cu-RİA'ların ve LNG-RİA'ların 20 yaş altında ve nulliparlarda kullanımı ilk seçenek olmamalıdır. (DSÖ 2)

GENÇLERDE KONTRASEPTİFLERİN KULLANIMI

- Bazen genç CYBE açısından daha büyük risk altında olabilir.
- Günlük-düzenli uygulama gerektiren yöntem kullanmak istemeyebilirler.
- Kombine hormonal kontraseptifler iyi bir seçenek olabilir ancak CYBE'lara karşı koruyucu olmadığından kondom+KOK, kondom+KEK önerilmelidir.
- Gençlerde sigara kullanımı önemli bir sorundur.Sigara içen gençler için, “20 µg etinil östradiol” içeren KOKlar önerilebilir.
- Kondom, diyafram, servikal başlık ve spermisitleri güvenle kullanabilirler.

PERİMENOPAZAL DÖNEM AP DANIŞMANLIĞI

- » Menopoz, bir kadının son spontan adet kanamasından sonraki süreçtir.
- » Menopoz yaşı 48-55 arasında değişebilir. Ülkemizde ortalama menopoz yaşı 50 kabul edilmektedir.
- » Yaşamın 1/3'ü menopozal süreçte geçer.
- » Sigara içmenin menopoz yaşını aşağılara çektiği kabul edilmektedir.

PERİMENOPOZAL DÖNEM de AP

- Adetlerinin sonlandığını düzensiz ovulasyon nedeni ile anlamadan gebe kalabilir.
- Bu dönemdeki gebelikler hem kadın hem de bebeğin sağlığı için risklidir.

ACIL KONTRASEPSİYON

- **Düşük yaptırıcı değildir.**
- Aile planlaması danışmanlığında hizmet alanlara yöntem anlatılmalıdır, özellikle risk altında olan ergenler, herhangi bir kontrasepsiyon kullanmayanlar, bariyer yöntem kullananların yöntemden haberdar edilmesi yararlıdır.

ACIL KONTRASEPSİYON

- Acil kontrasepsiyonun yaygın kullanımıyla her yıl oluşan milyonlarca istenmeyen gebelik, daha oluşmadan önlenabilir.
- Acil kontrasepsiyon kesinlikle bir aile planlaması yöntemi değildir.
- Danışman özellikle tecavüz durumunda dikkatli ve özenli olmalıdır.

ACIL KONTRASEPSİYONDA RİA

- » Acil kontrasepsiyon amacıyla RİA kullanımına 1976 yılında başlanmıştır.
- » Acil kontrasepsiyon amacıyla kullanıldığında RİA, fertilizasyonu önler, yanı sıra bakır iyonlarının etkisinin de yardımıyla implantasyonu önler.
- » Çok etkilidir(% 99). Geç uygulanırsa etkililiği azalır.

ACIL KONTRASEPSİYON İÇİN DSÖ UYGUNLUK KRİTERLERİ

- » Gebelik acil kontrasepsiyon kullanımındaki tek kontrendikasyondur.
- » Acil kontrasepsiyon gebelik oluştuktan sonra etkisizdir.
- » Kombine oral kontraseptif kullanamayan kadınlarda bile uygulama kısa süreli olduğu için bu yöntem kullanılabilir.

